

Lausunto

01.09.2022

Asia: VN/16361/2022

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Onko avustus tarpeellinen?

On tarpeen selkeyttää tilapäistä suojelua hakevien ja saavien, kansainvälistä suojelua hakevien ja taikka paperittomien lasten asemaa varhaiskasvatukseen hakemisessa ja osallistumisessa. Käytännöt ovat vaihdelleet eri kunnissa, joten lasten yhdenvertainen kohtelu ja lapsen edun ensisijaisuus ei ole välttämättä toteutunut. Espoossa esimerkiksi ukrainalaislapsia on alettu ottaa varhaiskasvatukseen samoin perustein kuin muita lapsia ilman tarveharkintaa elokuusta 2022 alkaen.

Edellä mainittujen lasten määrän ennakointi ei ole mahdollista, eivätkä nämä lapset ole mukana muun muassa valtionosuuksien laskennassa. Tarvitaan lisäresurssia näiden lasten varhaiskasvatuksen järjestämiseen.

Vaikka erityisavustus otettaisiin käyttöön, kunnilla on edelleen mahdollisuus järjestää näille lapsille varhaiskasvatusta oman harkintansa mukaan. Tästä voi aiheutua avustuksen kohteena olevien lasten ja perheiden keskittymistä kuntiin, joissa varhaiskasvatusta tarjotaan.

Tarvitaan edelleen myös muita vaihtoehtoja esim. avointa varhaiskasvatusta.

Ovatko avustuksen myöntöperusteet selkeät?

Avustuksen myöntämisperusteet sinällään ovat selkeät. Lasten, joista avustusta voi hakea ja saada, tunnistaminen kaikkien hakijoiden joukosta on haasteellista. Lapsia sijoittavalle palveluohjaukselle ei tule syötettä siitä, kenen kohdalla oikeus avustukseen tulisi tarkistaa.

Essoossa ei kysytä varhaiskasvatukseen hakevan lapsen statusta eli sitä, onko lapsi tilapäistä suojelua hakeva/saava, turvapaikanhakija tai paperiton. Espoon käsityksen mukaan tällaista tietoa ei voida kysyä, koska ko. tieto lienee rinnastettavissa etnisen alkuperän kysymiseen (erityinen henkilötietoryhmä) ja näin ollen sen käsittely on rajoitettu erikseen säädettyihin tilanteisiin. Tällä hetkellä tunnistus perustuu hakemuksen lisätietokirjaukseen tai jos hakemuksesta ollaan yhteydessä varhaiskasvatukseen esim. vastaanottokeskuksesta.

Avustusta myönnetään myös yksityisessä varhaiskasvatuksessa olevista lapsista, mutta onko yksityisellä palveluntuottajalla oikeus ja mahdollisuudet selvittää toimipaikoissaan varhaiskasvatuksessa olevien lasten oikeus avustukseen ja välittää tieto kunnalle avustuksen hakemista varten? Mikäli tieto voidaan kysyä, tulee huomioida, että yksityisen hoidon tuella olevien lasten tiedot ovat Vardassa siltä osin, miten palveluntuottaja on ne sinne tallentanut. On säädettyä menettelyä, jolla tieto siirtyy avustuksen hakemista varten kuntaan.

Palvelusetelillä yksityisessä varhaiskasvatuksessa olevat lapset ovat Essoossa varhaiskasvatuksen toimintajärjestelmässä.

Onko teillä täydennettävää vaikutusarvioihin?

Vaikutusten arvioinnissa ei ole tarkemmin arvioitu, miten avustuksen käyttöönotto voi vaikuttaa tilapäistä suojelua ja turvapaikkaa hakevien määrään ja sijoittumiseen eri puolille Suomea.

Siinä ei myöskään oteta tarkemmin kantaa henkilöstön ja tilojen tarpeen kasvuun. Jo tällä hetkellä useat kunnat kamppailevat henkilöstön saatavuushaasteiden kanssa. Kasvavana kuntana Espoo tarvitsee joka tapauksessa lisää tiloja varhaiskasvatuksen järjestämiseen. On vaikeaa resursoida ja kohdentaa tilat siten, että myös tämän avustuksen kohteena olevat lapset saadaan otettua huomioon. Riskinä on, että tilapäistä suojelua hakevien ja saavien, kansainvälistä suojelua hakevien taikka paperittomien lasten varhaiskasvatusta ei saada toteutettua näistä haasteista johtuen.

Vaikutuksia voisi arvioida tarkemmin koko perheen näkökulmasta. Miten lasten vanhemmat hyötyvät siitä, että lapsi osallistuu varhaiskasvatukseen? Miten vanhempia voidaan aktivoida esimerkiksi kielen opiskeluun ja miten heidän osallisuuttaan edistetään ja tuetaan.

Onko teillä muita huomioita?

Jo aiemmin on mainittu avustukseen oikeutettujen lasten tunnistamisen haasteet. Avustuksen saaminen edellyttää tukeen oikeutettujen lasten lapsikohtaista seurantaan tehdyistä päätöksistä ja niiden voimassa olemisesta. Epäselvää on, miten varmistetaan tietosuojakäytännöt näiden seurantojen laadinnassa, käsittelyssä ja säilyttämisessä.

Essoon varhaiskasvatuksen toimintajärjestelmään (eVaka) ei tällä hetkellä ole mahdollista merkitä tällaista lapsen statusta. Jos lainsäädäntö mahdollistaa ko. tietojen keräämisen, on järjestelmään tehtävä muutoksia. Tai tarvitaan erillinen rekisteri, jonka perusteella erityisavustusta voidaan hakea. On epäselvää, mahdollistaako lainsäädäntö tällaisen rekisterin ylläpidon.

Avustukseen liittyvät tehtävät lisäävät varhaiskasvatuksen sekä taloushallinnon hallinnollista työtä sekä yhteistyön tarvetta Vardan ja mahdollisesti Kelan suuntaan lasten statuksen selvittämiseksi. Tarvitaan tarkempaa tietoa siitä, millainen hakemisprosessi avustukseen on suunniteltu ja esimerkiksi, miten usein avustusta maksetaan.

Myös tulkkipalvelujen tarpeen arvioidaan kasvavan. Tulkkipalvelujen saatavuus vaihtelee, etenkin ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa tulkkipalvelujen saaminen on haasteellista.

Voit jättää kommentit lausuntoon myös liitteenä

[Rahoituslaki lausunto tiivistelmä.docx](#)

Peltonen Anne

Espoon kaupunki - Kasvun ja oppimisen toimiala, toimialajohtaja Harri

Rinta-aho